

DAS EXZERPT AUS MACARIUS MAGNES' *APOCRITICUS*

VON CARLOS J. LARRAIN

Nach der Erstveröffentlichung des Exzerptes in *Traditio* 57 (2002): 85–127, erfuhr ich¹ von der Existenz einer anderen Kopie, aus der J. Whittaker in *Scriptorium* 33 (1979): 59–62 “incipit” und “explicit” (= Abschnitt 7 Seite 1, 1–3 und Abschnitt 58 Seite 21, 23–24) sowie zwei Sätze (aus Abschnitt 49 Seite 16, 17–22 bis Abschnitt 50 Seite 17, 1–7 und aus Abschnitt 41 Seite 11, 8–12) an der genannten Stelle wieder gegeben hat. Es handelte sich um die Hs. paris. graec. 1918, deren Lesarten in der darin enthaltenen Kopie von Psellos, *Paraphr. In Arist. De interpr.* Verbindungen zu anderen Handschriften aufweisen, die in dieselbe Gruppe wie florent. laur. 71, 3 gehören.

Der Text, der in dieser Veröffentlichung folgt, berücksichtigt also die Kollation der Kopie in der paris. graec. 1918 ff. 144r–148r. Für die allgemeine Beschreibung dieses Kodex siehe Whittaker l.l. Für die Beschreibung des florent. laur. 71, 3 siehe *Traditio* 57 p. 109 sq.

Im Text der Hs. paris 1918 (P) sind durchgehend ein bis drei Buchstaben in jeder Zeile vom Buchbinder weggeschnitten bzw. überklebt worden und hat außerdem drei große Auslassungen in Vergleich zur Hs. florent. laurent. 71, 3 ff. 75v–82v (L):

1) Abschnitt 10 Seite 2, 5–10 bietet P nicht.

2) Von ὁ δὲ νοῦς Abschnitt 21 Seite 6, 1 bis καταγίνεται Abschnitt 22 Seite 6, 5 fehlt bei P. Offensichtlich wegen des als “ὁμοιοτελεῦτον” genannten Kopistenfehlers.

3) Von ἐρεθίζόμενος Abschnitt 31 Seite 8, 9 bis διότι ἐν im Abschnitt 40 Seite 11, 5 mit einem Umfang von ungefähr einer Seite der Hs. enthält P nicht. Man findet jedoch am Anfang der Auslassung ein Zeichen, das auf diese hinweist. Wahrscheinlich ist es von einem Leser gemacht worden, der über einen Vergleichstext verfügte. Darauf folgt in Abschnitt 41 Seite 11, 8 die Harpokration-Erwähnung, wo Whittaker eine Zäsur im Text zu erkennen glaubt.

Darüber hinaus sind ca. 12 kleine Auslassungen bei P im Apparat verzeichnet.

Demgegenüber enthält L eine große Auslassung, auch wegen “Homoioteleuton-Fehler”: Im Abschnitt 58 Seite 21, 18: ἀποδεικτικῆ bis ἡ δὲ γε, 21, 19

¹ Dank einer freundlichen e-mail-Mitteilung von Prof. Dr. Richard Goulet des IHT am CNRS in Paris, für die ich mich herzlich bedanke.

liest man in L nicht. Als kleine Auslassungen bei L habe ich drei im Apparat verzeichnet.

Von den unterschiedlichen Lesarten in den Hss. habe ich die Lesart L in ca. 33 Fällen der Lesart P vorgezogen und umgekehrt scheint mir die Lesart P einen besseren Text in ca. 22 Fällen zu bieten. All dies ist im Apparat enthalten. Stillschweigend habe ich auch ein paar Fehler im Text korrigiert, die sich leider in der Erstveröffentlichung eingeschlichen hatten.

Die erwähnten Auslassungen schließen die Möglichkeit aus, daß das Exzerpt in L eine Kopie von P ist und umgekehrt.

Die Existenz der Kopie in P als eine eigenständige, obwohl als adespoton und anepigraphon vorhandene Schrift und demgegenüber die Kopie in L sorgfältig im fremden aber nicht abwegigen Stoff eingebettet (unsere Abschnitte 1–6; 59–64 und 66), erlaubt eine Vermutung über den Zweck dieser Einbettung in L. Vielleicht hat der L-Schreiber diese Schrift in fremder Textumgebung verbergen wollen.

TEXT

Nach sechs Abschnitten aus **<David, Proleg. In Philos.>** folgt in florent. laurent. 71, 3 (L) auf f. 75v (75r–82v). Contuli et paris. graec. 1918 (P) ff. 144r–148r.

Seite 1 Abschnitte 7–8

(7) ὅτι ὁ λέγων ὁ πίθος ἐν οἴνω ἐστί, δύο σημαίνει· ἢ ὅτι ὁ πίθος ὡς ἐν ἀγγείῳ ἐστί τῷ οἴνω, ὅπερ ἐστί ψευδές, ἢ ὅτι ὁ πίθος οἶνον ἔχει, ὅπερ ἐστὶν ἀληθές. καὶ γὰρ λέγομεν τὸν ἔχοντα ἀγαθὰ ἢ πλοῦτος ἐν ἀγαθοῖς καὶ πλούτῳ. καὶ τὴν ψυχὴν ἐν ἐπιστήμῃ καὶ ἀρετῇ τὴν ἔχουσαν ἐπιστήμην καὶ ἀρετὴν. Διὰ τοῦτο γοῦν ἢ λέγουσα πρότασις· οὐδεὶς πίθος ἐν οἴνω ὡς ἐν ἀγγείῳ, ἀληθὴς οὐσα, ἀντιστρέφει πρὸς τὴν οὐδὲν ἐν ἀγγείῳ ὄν, πίθος ἐστὶν ἐν οἴνω.

(8) ὅτι τὸ ἔστι καὶ τὸ ὑπάρχει οὐκ ἔστι μέρος τοῦ κατηγορουμένου, διὸ καὶ ἐν ταῖς ἀντιστροφαῖς μένουσιν ἐν τῇ ἑαυτῶν τάξει τοῦ προσκατηγορουμένου, οἷον οὐδεὶς βοῦς ὄνος ἐστί, καὶ οὐδεὶς ὄνος βοῦς ἐστί, καὶ οὐδεὶς ὄνος βοὶ ὑπάρχει, καὶ οὐδεὶς βοῦς ὄνος ὑπάρχει. Καὶ δεῖ ἐπιστῆσαι ὅτι τὸ ὑπάρχειν ὁμώνυμόν ἐστί. ἢ γὰρ τὸ ἐπὶ τοῦ ἀπλῶς κατηγορεῖσθαι, οἷον ὑπάρχει τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ζῶν /f.76r L ἢ τὸ δίπουν ἢ τὸ γελαστικὸν ἢ τὸ λευκὸν ἢ τὸ κοιμᾶσθαι. ὅτε καὶ ἰσοδυναμεῖ τῷ ἔστι ἢ ἐπὶ τοῦ ἐν ὑποκειμένῳ ἰδίως λεγόμενον, οἷον ὑπάρχει ἢ γραμματικῇ ἐν τῇ ψυχῇ καὶ ἐν οὐσίᾳ τὸ ποιόν. ὅτε καὶ μέρος γίνεται τοῦ κατηγορουμένου καὶ ἐν ταῖς ἀντιστροφαῖς ἀμείβει τὴν τάξιν, οἷον οὐδεμία οὐσία ποιότητι ὑπάρχει καὶ οὐδὲν ποιότητι ὑπάρχον οὐσία ἐστίν. ἐπὶ δὲ τοῦ πρώτου σημαينوμένου οὐκ ἀμείβεται

20 ἡ τάξις ἐν ταῖς ἀντιστροφαῖς ἀλλὰ μένει τρίτον προσκατηγορούμενον, οἷον οὐδεὶς βοῦς ὄνω ὑπάρχει καὶ οὐδεὶς ὄνος βοὶ ὑπάρχει.

6 ἀντιστρέφει L] ἀντιστρέφει P. 8 ὑπάρχει P] ὑπάρχειν L. 9 ἐν L] om. P. 10 προσκατηγορουμένου P] κατηγορουμένου L. 12 τὸ P] τοῦ L. 13 κατηγορεῖσθαι P] κατηγορησθαι L. 14 δῖπουν P] δῖπους L. καὶ L] om. P. 16 ἐν ψυχῇ L] ἐν τῇ ψυχῇ P.

Seite 2: Abschnitte 9–10

(9) ὅτι ἔνθα ἔστιν ἐξ αἰσθήσεως τι λαβεῖν, ὡς ἐπὶ τῶν φυσικῶν, ἐπὶ τούτων ἐκ τῶν καθ' αὐτὸ τὸν ὀρισμὸν ποριζόμεθα. ἐφ' ὧν δὲ μὴ ἔστιν ἐξ αἰσθήσεως τι λαβεῖν, ὡς ἐπὶ τῶν μαθημάτων, ἐπ' ἐκείνων ἐκ τῶν ὀρισμῶν τὰ καθ' αὐτὸ μανθάνομεν.

5 (10) ὅτι ὁ Πλάτων ἐν τῷ Θεαιτήτῳ φησίν. ἀλλ' ἐπειδὴ ὦ Θεόδωρε οὔτε ἀπολέσθαι τὰ κακὰ (176α) δυνατόν, ὑπεναντίον γάρ τι τῷ ἀγαθῷ εἶναι ἀνάγκη. οὔτε ἐν θεοῖς αὐτὰ ἰδρῦσθαι, τήνδε τὴν θνητὴν φύσιν καὶ τόνδε τὸν τρόπον ἐξ ἀνάγκης περιπολεῖν. διὸ δεῖ πειρᾶσθαι φεύγειν ἐνθένδε ἐκεῖσε ὅτι τάχιστα. ἡ γοῦν φυγὴ ἔστιν ὁμοίωσις θεῶ
10 κατὰ τὸ δυνατόν ἀνθρώπῳ.

Διαιρεῖται ἡ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ οὐσιωδῶς: 1) εἰς λογικὴν· αἱ τῆς λογικῆς ψυχῆς δυνάμεις: 11) γνωστικαί. 111) νοῦς. 112) διάνοια. 113) δόξα. 12) ζωτικαί. 121) βούλησις. 122) προαίρεσις.

2) ἄλογον· αἱ τῆς ἀλόγου ψυχῆς δυνάμεις: 21) γνωστικαί. 22) ζωτικαί. ἐπιθυμία κοινῶς. 211) δόξα 212) φαντασία. ἔσω. 213) αἰσθησις. ἔξω. 221) θυμός. 222) ἐπιθυμία.

3) φυτική· ἡ φυτικὴ ψυχὴ λογικὰς δυνάμεις οὐκ ἔχει ἀλλ' ἀλόγους. 31) θρεπτική. 32) γεννητική. 33) αὐξητική.

5 ὅτι ὁ Πλάτων . . . usque ad 10 ἀνθρώπῳ L] om. P. 17 λογικὰς δυνάμεις οὐκ ἔχει ἀλλ' ἀλόγους P] λογικὴν δυνάμιν οὐκ ἔχει ἀλλ' ἄλογον L.

Seite 3: Abschnitte 10–13

Ἰδίως ἐπιθυμία διττή. 1) μετὰ γνώσεως, ἣτις ὄρεξις καλεῖται, καὶ ἔστι τῆς ἀλόγου ἐν τῷ στομάχῳ. 2) ἄνευ γνώσεως, καὶ ἔστι τῆς φυτικῆς ἐν τῷ ἥπατι.

(11) ὅτι ὄχημα τῆς λογικῆς ψυχῆς τὸ αὐγοειδὲς εἶναι φησι, τῆς δὲ
5 ἀλόγου τὸ πνευματικόν. τῆς δὲ φυτικῆς τὸ ὀστεῖνον, οἷον ἦπαρ μὲν φυτικῆς, καρδία δὲ τῆς ἀλόγου καὶ στόμαχος. ἐγκέφαλος δὲ τῆς λογικῆς.

(12) ὅτι αἱ μὲν οὐσίαι τῶν τριῶν ψυχῶν διηρημένα εἰσίν. αἱ δὲ ἐνέργειαι ἡνωμένοι, πλὴν /f.76v οὐ πᾶσαι. αἱ γὰρ νοήσεις ἀμιγεῖς εἰσὶ
10 ταῖς τῶν χειρόνων ψυχῶν ἐνεργείαις.

(13) ὅτι ἡ μὲν λογικὴ ψυχὴ καὶ χωριστὴ ἐστὶ σώματος καὶ ἄφθαρτος. ἡ δὲ ἄλογος χωριστὴ μὲν καὶ αὐτὴ ἐστὶ σώματος ὡς δηλοῦσι τὰ εἰδῶλα τὰ περὶ τοὺς τάφους, οὐκ ἀθάνατος δέ, ἡ δὲ φυτικὴ καὶ ἀχώριστος ἐστὶ σώματος καὶ θνητὴ.

2 στομάχῳ L] στοχασμῶ P. φυτικῆς L] φυσικῆς P. 8 διηρημένοι L] διωρισμένοι P.

Seite 4: Abschnitte 14–15

(14) ὅτι νοῦς καὶ διάνοια καὶ δόξα κοινὸν ἔχουσι τὸ περὶ τὰ καθόλου ἐνεργεῖν, διαφέρουσι δὲ ὅτι ὁ νοῦς μὲν ἀπλῆ προσβολῆ θεωρεῖ τὰ πράγματα καὶ ὅτι μόνοι οἱ ἄκρως φιλοσοφῆσαντες αὐτὸν ἔχουσι καὶ οἱ τὸν προαιρετικὸν μελετήσαντες θάνατον. ὁ δὲ πολὺς ἄνθρωπος
5 ἰνδάλαματα ἔχει τοῦ νοῦ, τουτέστι τὰς καλουμένας κοινὰς ἐννοίας, οἷον τὰ τῷ αὐτῷ [ἴσα] <ἴσα> καὶ ἀλλήλοις ἐστὶν [ἴσα] <ἴσα>, καὶ πάλιν ὅτι ὁ νοῦς ἐννοειδῶς πάντα τὰ πλήθη τῶν πραγμάτων, ἡ δὲ διάνοια κατὰ ἐξάπλωσιν καὶ διέξοδον οἶδε τὰ ἀπλᾶ.

(15) ὅτι καθόλου πᾶν ὁ γινώσκουσι τὰ χείρονα, οἶδασι καὶ τὰ
10 κρείττονα, ἀλλ' οὐκ ἔμπαλιν.

1 τὸ P] τὰ L. 3 μόνοι οἱ L] οἱ μόνοι coll. et athet. P. ἄκρως L] ἄκροι P.

Seite 5: Abschnitte 16–20

(16) ὅτι δόξα μὲν τὸ ὅτι οἶδε μόνον, διάνοια δὲ τὸ ὅτι καὶ διότι ὡς δηλοῖ καὶ τοῦνομα, κίνησις οὕσα πρὸς τὰς αἰτίας καὶ δίοδος νοῦ.

(17) ὅτι τὴν {μετὰ τοῦ λόγου διάνοιαν} <δόξαν> ὁ Πλάτων {ἀποπεράτωσιν} <ἀποτελεούτων} λέγει διανοίας.

5 (18) ὅτι μόνῃ ἡ διάνοια συλλογίζεται. καὶ ἡ ἀκριβῶς, ὅταν ἀπὸ ποιητικοῦ πρόεισιν αἰτίου, καὶ τότε τὸ διότι οἶδεν, οἷον ἡ σελήνη ἀντιφράττεται, τὸ ἀντιφραττόμενον ἐκλείπει, ἡ σελήνη ἄρα ἐκλείπει. ἡ ὀλοσχερῶς, ὅταν ἀπὸ σημείου <πρόεισι>, καὶ τότε τὸ <δι>ότι οἶδεν, οἷον ἡ σελήνη ἐκλείπει, τὸ ἐκλείπον ἀντιφράττεται, ἡ σελήνη ἄρα
10 ἀντιφράττεται.

(19) ὅτι ἡ βούλησις ἢ ἡ προαίρεσις περὶ τὰ καθόλου καὶ αὐταὶ ἐνεργοῦσιν, ἀλλ' ἡ μὲν βούλησις τοῦ κυρίως ἀγαθοῦ ἐστὶν ἔφεσις, ἡ δὲ /f.145r P προαίρεσις ἐπαμφοτερίζει.

(20) ὅτι <ὁ νοῦς τε> καὶ ἡ φαντασία καὶ ἡ ἀπλῶς αἰσθησις ἀπλῆ
15 προσβολῆ κρίνει τὰ πράγματα θεωροῦσα, ἀλλ' ὁ μὲν νοῦς ἀπαθῶς, ἡ δὲ φαντασία παθητικῶς καὶ ἡ αἰσθησις

2 καὶ δίοδος νοῦ L] om P. 3 τοῦ P] om. L. 11 προαίρεσις L] φρόνησις P. 14 ἀπλῶς L] ἀπλοῦς? P.

Seite 6: Abschnitte 21–25

- (21) ὅτι ἡ φαντασία καὶ ἡ αἴσθησις περὶ τὰ μερικὰ καταγίνεται, ὁ δὲ νοῦς καὶ ἡ διάνοια καὶ ἡ δόξα περὶ τὰ καθόλου καὶ τὰ μερικά. ὅσα γὰρ [τὰ χεῖρω] <τὸ χεῖρον> οἶδε, μειζόνως καὶ τὰ κρείττω γινώσκουσιν, ἀλλ' οὐκ ἔμπαλιν.
- 5 (22) ὅτι κυρίως ἡ μὲν φαντασία περὶ τὰ μερικὰ καταγίνεται, ἡ δὲ αἴσθησις περὶ τὰ καθ' ἕκαστον.
- (23) ὅτι διαφέρει μνήμη, φαντασία καὶ κοινὴ αἴσθησις τῇ σχέσει. τῷ δ' ὑποκειμένῳ ταυτά. εἰ μὲν γὰρ τῶν παρελθόντων ἐστὶ γνῶσις, καλεῖται μνήμη, εἰ δὲ τῶν {πα} παρόντων, κοινὴ αἴσθησις, εἰ δὲ
- 10 ἐνεστώτων μὲν, ἀπόντων δέ, καλεῖται φαντασία, ἦντινα καὶ παθητικὸν νοῦν καλεῖ ὁ Ἀριστοτέλης
- (24) ὅτι ἡ ὄρεξις κοινότερον ὄνομα κατὰ τῶν Ζωδιακῶν ἀμφοῖν δυνάμεων τῶν τε λογικῶν καὶ τῶν ἀλόγων φερόμενον.
- (25) ὅτι ἡ κινητικὴ δύναμις διττὴ ἐστὶ τῆς ψυχῆς. ἡ γὰρ ἐκ τοῦ
- 15 λογικοῦ πρόεισι κρατοῦντος τοῦ λογικοῦ ἢ ἐκ τοῦ ἀλόγου κρατούσης τῆς ἀλογίας. ἐν δὲ τοῖς ἀλόγοις πάντα τῇ ἀλογίᾳ κινεῖται. / 77r L

1–2 ὁ δὲ νοῦς usque ad 5 καταγίνεται L] om. P. 12 κοινότερον P] κοινὸν L.

Seite 7: Abschnitte 25–28

- ἡ ἐν τοῖς ζώοις κίνησις: 1) μετὰ ὀρέξεως κατὰ τόπον. 11) κατὰ προαίρεσιν ὡς ἐπὶ τῶν λογικῶν ζώων. 12) (ἡ) καθ' ὄρμην ὡς ἐπὶ τῶν ἀλόγων ζώων. 2) ἄνευ ὀρέξεως ἢ ἀπροαίρετος. 21) σφυγμός. 22) τρόμος. 23) παλμός. 24) βήξ. 25) ῥίγος. 26) πταρμός.
- 5 (26) ὅτι κυρίως καθ' ὄρμην κίνησις λέγεται ἐπὶ τῶν ἀλόγων, ἐπὶ δὲ τῶν φυτῶν κυριώτερον ἔφεσις καλεῖται ἡ κίνησις.
- (27) ὅτι ἐν τοῖς θνητοῖς, ἐν οἷς εἰσὶν αἱ τῆς λογικῆς ψυχῆς δυνάμεις, πάντως εἰσὶ καὶ αἱ τῆς φυτικῆς ἀλλ' οὐκ ἔμπαλιν.
- (28) ὅτι ἐπειδὴ τὴν γένεσιν ἀδύνατον εἶναι χωρὶς ὠρισμένου
- 10 μεγέθους, διὰ τοῦτο παρῆλθεν ἡ αὐξητικὴ, διὰ δὲ ταύτην ἡ θρεπτικὴ. διὰ δὲ τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν αἰδιότητα ἡ γεννητικὴ. μὴ νομίσης δὲ ὅτι τῆς θρεπτικῆς τέλος ἡ αὐξητικὴ, τῆς δ' αὐξητικῆς ἡ γεννητικὴ. ἰδοὺ γὰρ οἱ ὠμογέροντες τρέφονται μὲν, οὐκ αὐξοῦνται δέ, καὶ αἱ ἡμίονοι τρέφονται μὲν, οὐ γεννῶσι δέ. ἀλλ' ἐστὶ τῆς μὲν θρεπτικῆς τέλος ἡ
- 15 διαμονή, αὐξήσεως δὲ ἡ τελειότης τοῦ εἶδους. γεννήσεως δὲ ἡ αἰδιότης τῶν εἰδῶν ὅσον ἦν δυνατὸν, σοφισαμένης τῆς φύσεως διὰ τῆς γεννήσεως τὴν ἀθανασίαν τῶν εἰδῶν.

1 κίνησις L] κινεῖται P. 6 κυριώτερον P] κυρίως L. 11 διὰ δὲ τὴν L] διὰ τὴν P. ἡ γεννητικὴ L] om. P. 16–17 τῆς γεννήσεως L] om. P.

Seite 8: Abschnitte 29–33

(29) ὅτι οὐκ ἔστιν ἡ αἴσθησις / 145ν P. ἀλλοιώσις, ἀλλὰ κρίσις δι' ἀλλοιώσεως γενομένη.

(30) ὅτι ἡ ψυχὴ αἰτία κινήσεως τῆς κατὰ φύσιν οὐ τῆς παρὰ φύσιν, τούτων γὰρ αἰτία ἡ φύσις καὶ ἡ ῥοπή, μᾶλλον δὲ ὁ ἀποσπάσας αὐτάς
5 ἐκ τῶν ἰδίων ὑλοτήτων. ἡ γὰρ ὑλότης οὐ κινεῖται, ἀλλὰ <αἰτία ἐστὶ> τῆς καθ' ὁρμὴν, ἣτις γίνεται κατὰ πλάγιον καὶ κυκλικὴν κίνησιν.

(31) ὅτι ὁ νοῦς ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα ἐνεργεῖ μετὰ φαντασίας πάντως, ἐπὶ δὲ τῶν καθόλου ἄνευ φαντασίας, ἅτινα καὶ ἀποκυΐσκει ἀπὸ τῶν καθόλου ἐρεθιζόμενος.

10 (32) ὅτι ἡ ψυχικὴ κίνησις μετὰ φαντασίας γίνεται ἢ προαιρέσεως, ἢ δὲ φυσικῆ ἀλόγως, ἕως ἂν ἐπὶ τὸν οἰκεῖον ἔλθῃ τόπον.

(33) ὅτι Πλάτων ἔλεγε τὴν ψυχὴν αὐτοκίνητον οὐχ ὅτι κατὰ τόπον κινεῖται, ἀλλ' ὅτι αὐτὴ νοεῖ ἑαυτὴν καὶ νοεῖται.

2 γενομένη L] γινομένη P. 3 τῆς κατὰ φύσιν L] οὔτε τῆς κατὰ φύσιν P. οὐ τῆς παρὰ φύσιν L] οὔτε τῆς παρὰ φύσιν P. 5 ὑλοτήτων scripsi] ὀλοτήτων mss. ὑλότης scripsi] ὀλότης mss. Ab 9 ἐρεθιζόμενος usque ad S. 11, 5 διότι ἐν L] om. P.

Seite 9: Abschnitte 34–36

(34) ὅτι ὁ κατ' ἐνέργειαν νοῦς οὐκ ἔστιν ἐν ἀνθρώπῳ εἰ μὴ ἄρα ἡνίκα γηράσει.

(35) ὅτι ὅπερ Πλάτωνι τὸ ταυτὸ[ν] καὶ θάτερον, τοῦτο Ἐμπεδοκλεῖ τὸ νεῖκος καὶ ἡ φιλία. ἀρχαὶ γὰρ τῶν μὲν νοητῶν φασι τὸ ταυτὸ[ν] καὶ
5 ἡ φιλία, τῶν δὲ αἰσθητῶν τὸ νεῖκος καὶ θάτερον.

(36) ὅτι οἱ τὸ κινήτικόν τὴν ψυχὴν ὑπολάβοντές φασι αὐτὴν ἀπλῆν εἶναι οὐσίαν, ἐπειδὴ τὸ ἐν ὧς ἀπλοῦν διαβατικόν ἐστὶ καὶ ἐπιτήδειον πρὸς κίνησιν.

Seite 10: Abschnitte 37–38

(37) ὅτι ὡσπερ ἀριθμοὶ ἄυλοι ὄντες δι' ἀλλήλων χωροῦσιν, ὁ γὰρ | καὶ | καὶ | καὶ | καὶ μῆκος καὶ περίμετρος |. καὶ αἱ ἰδέαι δι' ἀλλήλων χωροῦσιν.

(38) ὅτι κατὰ Πλάτωνα ἀρχαὶ τῶν ὄντων α' β' γ' δ'. τούτων γὰρ ἡ
5 σύνθεσις τὴν δεκάδα ποιεῖ καὶ ἔστι σημεῖον, γραμμὴ, Δ <τρίγωνον>, πυραμῖς / 77ν τουτέστι νοῦς, διάνοια, δόξα, αἴσθησις. ἡ γὰρ φαντασία ὡς σωματοειδῆς σὺν τῇ αἰσθήσει τάττεται. τέσσαρες οὖν καὶ οἱ διάκοσμοι. νοητός, διανοητός, δοξαστός, αἰσθητός, ὧν πρῶτος καὶ ὁ τέταρτος ὑφεστήκασιν ὄντως, ὁ δὲ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος ἐν ψυχῇ
10 μόνον ὑπόκεινται. καὶ ἕκαστος δὲ διάκοσμος ἐκ τεσσάρων τούτων σύγκειται. οὐρανίων, ἀερίων, ἐνύδρων, χθονίων, διὰ τοῦτο τοὺς

- εἰρημένους ἀριθμούς α' β' γ' δ' λέγομεν ἀρχὰς τῶν ὄντων. καὶ μὴ ἀπόρει πῶς ὁ νοητὸς ἀπὸ τῶν χθονίων συνίσταται καὶ οὐκ ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, εἰ μὴ μόνος ὁ αἰσθητός. ἐν αὐτῷ γὰρ οὐκ εἰσὶν ἰδέαι
- 15 ἀλλὰ αὐτὰ τὰ πράγματα· οὐράνια, ἀέρια, ἔνυδρα, χθόνια. ἔλεγε δὲ τὰ μὲν οὐράνια μονάδα διὰ τὸ τίμιον. τὰ δὲ ἀέρια δυάδα καθ' ὑπόστασιν. τὰ δὲ ἔνυδρα τριάδα, τὰ δὲ χθόνια τετράδα. ἔχει δὲ α' β' γ' δ' πάσας τὰς ἀρμονικὰς συμφωνίας α' β' διὰ πασῶν, α' γ' διὰ πασῶν καὶ διὰ ε'. α' γ' διὰ ε'. δ' γ' διὰ δ'. α' δ' δις διὰ πασῶν. διὰ ταῦτα οὖν ἡ τετρακτὺς
- 20 ἀρχὴ πάντων τῶν ὄντων καὶ τῆς ψυχῆς. εἰ οὖν αἱ αὐταὶ ἀρχαὶ ψυχῆς καὶ τῶν ὄντων, δικαίως ἡ ψυχὴ πάντα τὰ ὄντα γινώσκει, τὸ γὰρ ὅμοιον τῷ ὁμοίῳ γινώσκεται.

Seite 11: Abschnitte 39–41

- (39) ὅτι ὁ μὲν νοῦς τοῦ οὐρανοῦ πανταχοῦ ἐστὶ καὶ ἅμα πάντα. ἡ ψυχὴ τοῦ οὐρανοῦ οὐκ ἐστὶ πανταχοῦ ἀλλὰ γίνεται πανταχοῦ τῷ κατὰ μέρος κινεῖσθαι.
- (40) ὅτι εἰ πάντως τὸ κεχρημένον ὀργάνῳ αἰδιδόν ἐστὶ, διὰ τί καὶ ἡ
- 5 φυτικὴ ψυχὴ ὀργάνῳ κεχρημένη οὐκ ἐστὶν αἰδιδος; διότι ἐν ὑποκειμένῳ μὲν ἐστὶν ὅλῳ τῷ σώματι, ταῖς δὲ ἰσὶ μόναις ὡς ὀργάνῳ κέχρηται, ὡς εἶγε ὅλῳ τῷ σώματι ἐκέχρητο ὡς ὀργάνῳ καὶ αὕτη αἰδιδος ἂν ἦν.
- (41) ὅτι Ἀρποκρατίων ὁ τοῦ Πλάτωνος ἐξηγητῆς ᾧτινι καὶ τὰ πολλὰ εἴωθε πιστεῦειν Σελίνοσ ὁ γεωμέτρης περὶ τῆς Πλατωνικῆς ἐννοίας
- 10 ᾧετο τὸν Πλάτωνα λέγειν τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων εἰς ψυχὰς ἀλόγων μεταβάλλεσθαι τῷ ἐπεσθαι αὐτὰς ταῖς ἀλόγοις ζωαῖς διὰ τὸ τιμωρηθῆναι ὁ δὲ Πρόκλος οὐχ οὕτως.

1-2 . ἡ ψυχὴ scripsi] ὁ ψυχὴ L. 5 διότι ἐν L] A S. 8, 8 ἐρεθιζόμενος L hucusque om. P. 9 Σελίνοσ L] Σερίνοσ? P. 10 εἰς ψυχὰς ἀλόγων iteravit P. 11 ταῖς ἀλόγοις ζωαῖς L] τοῖς ἀλόγοις ζωοῖς P.

Seite 12: Abschnitt 42

- (42) Τὴν κακίαν Πλωτῖνοσ μὲν εἰς τὴν ὕλην τίθησιν, ἡ μᾶλλον αὐτὴν ἀποφαίνεται τὴν ὕλην κακίαν. τὰ τε γὰρ σώματα κακὰ δι' αὐτὴν φησὶ καὶ τὰς ψυχὰς διὰ μέσων τούτων εἰς τὸν πόντον τῆς ὕλης βαπτίζων. ἐντεῦθεν ἐμπιπλᾶ κακίας ὅσαι ὑλομανήσασαι ἀνεμάξοντο. ὁ δὲ γε τῷ
- 5 Πλουτάρχῳ Νεστορίου φοιτήσασ Πρόκλοσ ἀκριβέστατοσ ἄλλωσ γενόμενοσ οὐ τὰ γνωστὰ δι' ἀποδείξεωσ / 78r L μόνον εὔρειν, ἀλλὰ καὶ τῶν πάντη ἀγνώστων μεθόδουσ τινὰσ ἀνευρεῖν. στέρησιν μὲν τῆσ τοῦ ἀγαθοῦ ἕξεωσ τὴν κακίαν οἶεται, οὐ παντελῶσ δὲ οὐδὲ τοῦ εἶδουσ ἀμέθεκτον ἀλλ' ἀπ' ἐκείνου, κατ' ἐκείνου δυναμουμένην. τὸ δ' οὖν ὅλον
- 10 ἐν μέσῳ τὴν κακίαν τίθηται ἐναντιώσεωσ καὶ στερήσεωσ. Τί τοίνυν ὁ δεινὸσ ἐκεῖνοσ νοήσασ οὕτωσ εἶρηκεν; οὐ πάντα, φησὶν ἐκεῖνοσ,

- μετέχειν ἐπίσης τοῦ ἀγαθοῦ, ἀλλὰ τὰ μὲν αἰεὶ, ὅσα μετὰ θεὸν τέτακται, τὰ δὲ ποτέ, ἐν οἷς καὶ τὰς ἡμετέρας ἀριθμεῖται ψυχάς. εἰ τοίνυν ποτέ αὐταὶ ἐκ μετοχῆς καθεστᾶσι τοῦ ἀγαθοῦ, ἔστιν ὅτε τούτου στέρονται.
- 15 τὴν οὖν τοιαύτην στέρησιν κακίαν ὁ φιλόσοφος οἶεται ἀνοκῦσιόν τε οὔσαν καὶ τοῦτο αὐτὸ στέρησιν. / f. 146r P.
- Ἄλλ' ὥσπερ ἡ τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς στέρησις οὐ παντελῶς ἐστὶν ἀνυπαρξία, καταπολαύει δὲ τινος εἶδους καὶ ἐν σκιαῖς ὑφίσταται, οὕτω καὶ ἡ τοῦ ἀγαθοῦ στέρησις ἐκεῖθεν δυναμουμένη ὑπόστασιν τινα εἴληχε
- 20 καὶ ὥσπερ ἐν εἰδῶλῳ καὶ σκιαῖς ῥέμβεται καὶ ἦν εἴληχε παρὰ τοῦ ἀγαθοῦ δύναμιν κατ' ἐκείνου προβάλλεται καὶ ἔστι πως ἐκείνῳ ὑπεναντία.

7 πάντη L] πάντων P. 10 τίθεται L] τίθεισι <sic> P. 18 ἐν σκιαῖς L] σκιαῖς P

Seite 13: Abschnitte 43–44

- (43) εἰ καὶ ἐν ταῖς λογικαῖς πραγματεῖαις τὴν γένεσιν ὁ Ἀριστοτέλης καὶ τὴν φθορὰν κινήσεως εἶδη ὠνόμασεν, ἀλλ' ἐν γε ταῖς φυσικαῖς, ἔνθα καὶ μάλιστα περὶ τούτων ἐσπούδασεν, ὑπὸ μὲν τὴν μεταβολὴν τέθεικεν, τῆς δὲ κινήσεως ἐξεῖλεν. εἰ γὰρ πᾶσα κίνησις ἐκ τινος εἰς τί
- 5 ἐστὶν, ἵνα σαφέστερον εἶπω, ἐξ εἰδοποιουμένου εἰς εἰδοπεποιημένον, τούτοις δὲ τοῖν δυοῖν, ἡ μὲν γένεσις ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ἐστὶ μεταβολή, ἡ δὲ φθορὰ ἐκ τοῦ ὄντος εἰς τὸ μὴ ὄν, οὐκ ἂν εἶεν ταῦτα κινήσεις καὶ τοῦτο μὲν οὕτως. οὐκ ἀτόπως δὲ ὥσπερ οἶει.
- (44) Τὸ δὲ ὄν τριττὸν τίθεται. τὸ μὲν γὰρ ἐστὶν ἐν συνθέσει λόγου, ὅταν ὁ λέγων συμφωνεῖ τῷ πράγματι. τῶν δὲ λοιπῶν δύο. τὸ μὲν περὶ
- 10 τὸ εἶδος καὶ τὴν οὐσίαν ἐστὶ, τὸ δὲ περὶ τι τῶν ἐν ταύτῃ συμβεβηκότων. ἑλληνικὸν τοῦτο. παράδειγμά τε πλάττειν τῶν ὄντων καὶ θεὸν τοῦτο κατονομάζειν καὶ πρὸ τοῦ δημιουργοῦ τίθεσθαι. ἡμῖν μὲν γὰρ αὐτόθεν ὁ τῶν ὄλων Δημιουργὸς τὴν τῶν ὄντων φύσιν ἴστησιν,
- 15 οὐκ εἰς παράδειγμα βλέπων οἷον πρὸς ζωγράφημα τι καὶ προκέντημα τοῦ παντός, ἀλλ' ὑπὲρ λόγον καὶ ἔννοιαν, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι πάντα παράγων θελήματι.

4 τέθεικεν L] τέθεικε P. 4–5 εἰς τί ἐστὶν P] ἐστὶν om. L. 12 παράδειγμά τε P] παράδειγμά τι L.

Seite 14: Abschnitt 45

- (45) ἡ δὲ γε Ἑλληνικὴ σοφία ἐκ τῆς Χαλδαίων φιλοσοφίας τὰ τοῦ θεοῦ συλλεξαμένη μυθολογήματα κατατέμνει τοῦτο πρῶτοις καὶ δευτέροις θεοῖς, καὶ οὐ τὸν αὐτὸν τίθησιν ἀσωμάτων καὶ σωμάτων δημιουργόν. ἀλλ' ἐκείνην μὲν τὴν δημιουργίαν κρείττονι, ταύτην δὲ

5 ἐλάττονι θεῷ δίδωσιν. ὁ δέ γε ἐν παραδείγματι ψευδολογούμενος τούτοις θεὸς μέσος ἀμφοῖν ἴσταται ἀρχετυπούμενος τῷ ἐλάττονι. ἐπεξουσιάζοντες δὲ τοῖς πράγμασι, τοῖς αἰσθητοῖς δημιουργήμασι / 78ν L τὴν μὲν οὐσίαν ἀπὸ τοῦ δημιουργοῦ φασιν ἐφεστήκειν, τὸ δὲ κάλλος ἐκ τοῦ παραδείγματος. καὶ τοῦτο μὲν οὕτως.

2 τοῦτο L] τοῖς P.

Seite 15: Abschnitte 46–47

(46) περὶ δέ γε μερῶν καὶ τῶν ἐν ὑποκειμένῳ τοσοῦτον ἐπίστασο. ὅτι τὰ μὲν μέρη συμπληρωτικὰ τοῦ ὑποκειμένου εἰσὶ, τὰ δὲ γένη ἐν ὑποκειμένῳ συμπτῶματι τούτου πέφυκε καὶ παθήματι. ἀμέλει τῇ μὲν πρώτῃ ὕλῃ, ἀμερεῖ τῷ καθ' ἑαυτὴν οὐσῇ λόγῳ, οὐδὲν ἐστὶ μέρος τῶν
5 κατ' αὐτῆς λεγομένων. οὐ χρῶμα οὐ σχῆμα, οὐ μέγεθος. τῆς δὲ γε δευτέρας ὕλης ἕνια ὥσπερ μέρεσι τούτοις συμπεπλήρωται. ἡ γὰρ τοιχιῶν τὸ λευκὸν καὶ τὸ πῦρ τὴν θερμότητα οὐχ ὡς συμβεβηκότα ἐσχῆκασιν, ἀλλ' ἐκεῖνα μᾶλλον μέρη τούτων ἐστί. καὶ τοῦτο ἐν τοῖς τοιοῦτοις κεκανόνισο.

10 ὁ μὲν γὰρ ἂν γνοίης συμπληρωτικὸν τοῦ ὑποκειμένου, μέρος τίθεσο. ὁ δὲ μή, συμβέβηκε. τῇ δὲ γε πρώτῃ ὕλῃ τὰ κατ' αὐτῆς λεγόμενα συμβεβηκότα λογίζου σύμπαντα. πῶς γὰρ / f. 146ν P. ἂν ἡ ἀμερῆς μέρεσι ποτὲ συμπληρωθῇ;

(47) < . . . > οὐχ ὥσπερ τὰ σώματα ὅταν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος
15 ὑφιστάνωσιν. Ἕλληνες ὄλην αὐτῶν τὴν οὐσίαν ἀπὸ τοῦ ποιοῦντος παράγουσιν. οὕτω δὲ καὶ τὰς ψυχὰς οὐσιοῦντες, τὴν πᾶσαν αὐτῶν ὑπόστασιν ἔξωθεν ἐπεισφέρουσιν. ἀλλὰ τι καὶ ταύταις αὐτόγονον δυνάμει καταλείπουσιν ἐνεργὸν τοῦ ποιοῦντος αὐτάς, ἵνα εἶεν ἀφ' ἑαυτῶν τε καὶ ἀπὸ τοῦ Πατρὸς παραγόμεναι. τοῦ γὰρ νοεροῦ οὔσαι
20 πυρὸς καὶ μοῖρᾶ τις τοῦ θείου, πῶς ἂν χρόνου πρεσβυτέραν ὑπόστασιν τῆς ἑαυτῶν ὑπάρξεως ἔχωσιν;

17 ἐπεισφέρουσιν P] ἐπιφέρουσιν L. 19 οὔσαι L] οὔσα P.

Seite 16: Abschnitte 48–49

(48) οὕτω γὰρ ἐκεῖνοι τὴν ἄτοπον περὶ ψυχῶν κατασκευάζουσι νόησιν. ὥσπερ δὲ πάντων τῶν ὄντων ἀρχὰς τινὰς ἀναπλάττουσιν, οὕτω δὲ καὶ τῶν ψυχῶν {τινων} πηγὴν τινα ὑποτιθέασιν καὶ πηγαῖαν ψυχὴν αὐτὴν ὀνομάζουσιν. αὐτὸ δὲ τοῦτο τὰς μερικὰς ψυχὰς ἀναβλύζουσιν.
5 δεσμοῦσι δὲ καὶ τὴν πηγὴν ταύτην κατὰ πολλὴν τῶν ἐνθυμημάτων ἐλευθερίαν καὶ οὐκ ἄφετον τὸ πηγαῖον ἀφίασιν ἅμα, ἀλλὰ τῷ δημιουργικῷ νεύματι ἐπεχόμενον ἢ χερόμενον.

- ὥσπερ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀφ' ἑνὸς τὰ πλήθη ποιοῦσιν, οὕτω δὴ
 10 κἀνταῦθα μίαν πρὸ τῶν πολλῶν ψυχὴν ὑπεξαίρουσι, πάντων σωμάτων
 ἀπόλυτον, ἀφ' ἧς οὐκ ἀθρόας πάσας ψυχὰς δογματίζουσι χεῖσθαι, ἀλλὰ
 τὰς οὐρανίας πρῶτον, εἴθ' οὕτως τὰς στοιχειώδεις καὶ μετ' ἐκείνας τὰς
 μεριστάς. καὶ τῶν μερικῶν σωμάτων προστάτιδας.
 (49) τὰς δὲ γε ἀλόγους ψυχὰς τῶν οὐρανίων μόνων ἐξαρτῶσι
 περιφορῶν καὶ τῶν εἰμαρμένων περιόδων. καὶ ἐπειδὴ τῷ ἀνθρώπῳ
 15 ἑκατέροι μέρτεσι τοῖν γενοῖν. τῆς τε λογικῆς καὶ τῆς ἀλόγου φημί διὰ
 μὲν τὴν λογικὴν ὑπὸ τὴν πρώτην ἀνάγουσι πρόνοιαν, διὰ δὲ τὴν ἄλογον
 καὶ τοῖς τῆς εἰμαρμένης δεσμοῖς καταπλέκουσιν. ἡ μὲν ἡμετέρα καὶ
 ἀληθεστέρα δόξα περὶ τῆς ψυχῆς εἰς τὸ σῶμα ἐνώσεως, ἀπλή τις ἐστὶ
 καὶ σαφής. οἱ γὰρ περὶ τούτου φυσιολογήσαντες / 79r L τὸ μὲν
 20 πλάττουσιν ἐκ χόος, τὴν δὲ παράγουσιν ἀμέσως ἐκ θεοῦ. καὶ
 συνάπτοντες ἀμφω ἐν ζῶον ποιοῦσι σύνθετον <ἐκ τῶν αὐ->τῶν ἐξ ὧν
 συνετέθη κοινὰ καὶ διηρημένα ἔχοντα ἰδιώματα.

4 αὐτὴν L] om. P. 11 οὕτως L et passim] οὕτω P et passim. 15 φημί L] φησί P. 17
 εἰμαρμένης L] εἰμαρμένους P.

Seite 17: Abschnitte 50–51

- (50) Ἕλληνες δὲ οὐχ οὕτως φασίν, ἀλλ' ὅμως <ὁ> ἀκριβέστατος παρ'
 αὐτῶν Πλάτων τοῖς Ἑρμοῦ καὶ Βίτυος παρηκολουθηκῶς δόγμασιν δύο
 ποιεῖ τὰς ψυχὰς, τὴν μὲν λογικὴν, τὴν δὲ ἄλογον. καὶ τὴν μὲν ἐκ τοῦ
 δημιουργοῦ ὑφίστανει, τὴν δὲ ἐκ τῆς τοῦ οὐρανοῦ φύσεως. καὶ τὴν μὲν
 5 πρώτην προνοίας πλήρη ποιεῖ, / f. 147r P. τὴν δὲ δευτέραν τῶν
 εἰμαρμένων καὶ οὕτως συνεκκεντρίζοιτο τὴν ἑτέραν θατέρᾳ καὶ ἐνοῖ
 μὲν κατὰ τὴν εἰς τὸ σῶμα συνέμπτωσιν, διαιρεῖ δὲ κατὰ τὴν ἐντεῦθεν
 ἐλευθερίαν. συνυφαίνει δὲ ἀμφοτέραις ἐξ αἰδίου ὀχήματά τινα τῇ φύσει
 σωματικά. ἐφ' ὧν ἐποχομένους αὐτὰς τοῖς παχυτέροις συνδεῖ σώμασιν.
 10 (51) Ὁ δὲ γε Ἀριστοτέλης τὴν ἐντελέχειαν μεταξὺ τῆς λογικῆς ψυχῆς
 τιθεὶς καὶ τοῦ σώματος διαμενούσης ταύτης τὴν ψυχὴν συγκάπτει τῷ
 σώματι. ἐστὶ δὲ ἡ ὀνομασθεῖσα παρ' αὐτοῦ ἐντελέχεια, πρόδρομος εἰς
 τὸ σῶμα τῆς λογικῆς ψυχῆς, ἔλλαμψις παρ' ἐκείνης ῥυεῖσα, καὶ οἷον
 παρασκευὴ γενομένη τῷ σώματι εἰς ὑποδοχὴν ψυχῆς εὐθετος.

1 ἀλλ' ὅμως P] ἀλλ' ὁ μὲν L; ἀλλ' ὅμως ὁ scripsi. 2 Βίτυος P] υἱτύος / χίτριος L. 3 ποιεῖ
 τὰς P] ποιεῖται L. 4 τοῦ L] om. P. 6 θατέρᾳ L] θατέραν? P. 8 συνυφαίνει P] συμφαίνει
 L. 11 συγκάπτει L] συνάπτει P.

Seite 18: Abschnitte 52–54

(52) ἔνιοι δὲ τῶν μετὰ ταῦτα σοφῶν ἐμψυχίαν τὴν τοιαύτην φύσιν κατωνομάκασι. καὶ τὰς μὲν ἀφαντάστους νοήσεις αὐτῇ προσμαρτυροῦσι τῇ ψυχῇ, τὰ δὲ γε φαντάσματα καὶ ὅλως τὰ μορφωτικά κινήματα ἐν ταύτῃ τιθέασι.

5 (53) Καὶ Πλωτῖνος δὲ ὁ φιλόσοφος τὰ μὲν ἄλλα συμφωνεῖ τῷ Ἀριστοτέλει, τοῦτο δὲ περιττότερον τίθησιν. οὐκ οἶεται τὴν λογικὴν ψυχὴν συγκεκράσθαι τῷ σώματι, οὐδὲ διασπείρει ταύτην δι' ὅλου εἰς τὸ σωματικὸν ὄχημα. οὐδὲ διαιρεῖ, οὐδὲ διίστησιν, ἀλλ' αὐτὴν τὴν ἐντελέχειαν ὡσπερ ἀρμονίαν καὶ κρᾶσιν τοῦ σώματος πρὸς τὴν ψυχὴν
10 ποιούμενος ἐν αὐτῇ ἐμφαντάζει τὴν λογικὴν ψυχὴν ἄνωθεν ἐφ' ἑαυτῆς ἐφεστηκυῖαν, καὶ συνδέσμῳ τῇ ἐμψυχία πρὸς τὸ σῶμα συνεχομένην.

(54) Ἰάμβλιχος δὲ ὁ μετ' ἐκείνων τῶν τοιοῦτων δογμάτων προστάς πολλὰ καὶ αὐτὸς οἴκοθεν συνερανισάμενος ἀπὸ τῆς τῶν ὄλων φύσεως ὑποδοχᾶς τινος καὶ προπαρασκευᾶς τῇ λογικῇ ποιεῖται ψυχῇ, καὶ γὰρ
15 καὶ ἀπὸ τῆς μεριστῆς ψυχῆς προὑποτίθεται τι ῥεῦμα τῷ σώματι. καὶ ἀπὸ τῆς ὅλης δυνάμεως προκαταβάλλεται τινος, ἀπὸ τε τῆς τῶν στοιχείων οὐσίας δανειζέται τινα μόρια πρὸς τὴν τοῦ ζῶου ὑπόστασιν. οὐ καταμέτοχον δὲ τοῦτο ποιεῖται. οὔτε τῆς ὅλης φύσεως, οὔτε τῆς μερικῆς, σπαργανοῖ δὲ καὶ ἀπὸ τῆς τῶν γονέων φυσικῆς κράσεως. καὶ
20 οὐδὲ τὰ ἄστρα ἀσύμβολα ποιεῖται τῆς οὐσίας αὐτοῦ, ἀλλὰ συνερανίζονται τούτῳ καὶ ἀπὸ τῶν ἀστρώων ψυχῶν δυνάμεις τινές. τοσοῦτον περιττολογεῖ ὁ ἄνθρωπος οὗτος πλὴν ὅσον τὰ τοιαῦτα αἰτήματα ἀπολογίαί τινές αὐτῷ ἀπόρων γεγόνασι. τῆς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς τεκόντας τῶν ἀπογεννωμένων ὁμοιώσεως / 79v L λόγος ἐστὶν
25 αὐτῷ ἢ ἐκεῖθεν καταβολή / f. 147v P. ψυχῆς ὡσπερ ἀπόσπασμα οὔσα καὶ ἀσωμάτων.

4 μορφωτικά P | μορφικά L. 7 ταύτην P | ταύτας L. 14 ὑποδοχᾶς L | ἀποδοχᾶς P. 15 μεριστῆς L | μερικῆς P. 18 οὐ καταμέτοχον L | οὐκ ἀμέτοχον? P.

Seite 19: Abschnitte 55–56

(55) εἰ δὲ τις ἀποροίη πῶς δὴ ταῖς οὐρανίαις περιόδοις ἐκκείμεθα, τὴν ἐκεῖθεν πρὸς τὴν ἡμετέραν οὐσιώδη κοινωνίαν προανακρούεται, καὶ οἱ τρεπόμενοι δὲ ταῖς σεληνιακαῖς φύσεσιν εἰς ἐκείνην τῷ ἀνδρὶ ἀναφέρονται, ὡς μάλιστα μετεσχηκότα αὐτῆς εἰς τὴν γένεσιν. καὶ οἱ
5 θυμικοὶ εἰς τὸν Ἄρην καὶ οἱ λαμπροὶ τὴν ψυχὴν εἰς τὸν ἥλιον. καὶ οἱ ἀπλανεῖς τὴν γνώμην εἰς τοὺς ἀπλανεῖς καὶ οἱ πλανώμενοι εἰς τοὺς πλανήτας.

(56) ὅτι δὲ καὶ ταῖς τῶν στοιχείων ἐπόμεθα κράσεσιν. ἔχει τοῦτο προαποδεδειγμένον ἐκ τοῦ δανείσματος.

10 ὅτι δὲ καὶ τοῖς κρείττοσι ἀφομοιούμεθα γένεσι καὶ τῷ προὑποστήσαντι τὴν ἡμετέραν ψυχὴν δημιουργῶ, προωμολόγηται τοῦτο ἀπὸ τῆς

ἐκεῖθεν γεννήσεώς τε καὶ ὑποστάσεως. ἀλλὰ σὺ μὴ ταῦτα, τῆς δὲ
 ἡμετέρας ἀπλουστέρας καὶ ἀληθεστέρας δόξης προΐστασο. ἀλλ' ὅταν
 γε τῶν Ἑλληνικῶν σοφισμάτων ἀκούσης, τῶν μὲν συναρτώντων τῆ
 15 ψυχῆ τὸ οἰκτεῖον εἶδωλον, τῶν δὲ διαιρούντων, καὶ τοῦτο μὲν ἐν "Αἰδου
 τιθέντων, ἐκείνην δὲ εἰς τὸν ὑπερκόσμιον χῶρον ἀναγόντων. μὴ
 διαφέρεσθαι πρὸς ἀλλήλους δόξης περὶ τοῦ τοιοῦτου δόγματος ἦ, ὡς
 ἂν ἡμεῖς εἴπωμεν, πλάσματος.

2 ἐκεῖθεν L] ἐκεῖθε P. οὐσιώδη P] οὐσίωσιν L. 12-13 τῆς δὲ ἡμετέρας ἀπλουστέρας καὶ
 ἀληθεστέρας δόξης L] τὴν δὲ ἡμετέραν καὶ ἀπλουστέραν δόξαν P. 14 τῶν μὲν L] τῶν δὲ
 P.

Seite 20: Abschnitt 57

(57) τὸ δὲ αἴτιον τῆς διαφορᾶς τῶν δοξῶν, ὅτι δύο φύσεις εἰδώλων
 τῆ λογικῆ ψυχῆ προσυφαινοῦσι. τὸ μὲν ἐξ αἰδίου συμπεφυκὸς ταύτῃ,
 ὅπερ ἔστι τὸ θεσπέσιον κατ' αὐτῆς σῶμα, οὗ πρῶτον ἐπιβᾶσα ψυχῆ
 τῷ παχυτέρῳ αὐθις συμπλέκεται. τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ἀστρώας αὐτῆ
 5 διακοσμήσεως, ὡς ἂν εἴποι τις, ἐκκεντρίζουσι.
 καὶ ὀνόματα τούτῳ τιθέασιν. ἄλογον εἶδος ψυχῆς, δοξαστικόν,
 αἰσθητικόν, φανταστικόν, τῆς γενέσεως καὶ τῶν ὑπὸ γενέσεως
 ὀρεγόμενον. οὐ γὰρ τῆ αὐτῆ φύσει τὴν τε τοῦ ἐνὸς θεωρίαν καὶ τὰς
 νοεράς ἐπιβολὰς καὶ τὰς ἀκριβεῖς ἐπιστήμας, τὰς τε πεπλασμένας
 10 δόξας καὶ τὰς τῶν αἰσθητῶν ἀντιλήψεις, τὴν τε φανταστικὴν δύναμιν
 καὶ τὰς τῶν χειρόνων ἐπιθυμίας χαρίζονται. ἀλλὰ τὰ μὲν κρείττω τῆ
 λογικῆ, τὰ δὲ χείρω τῆ ἀλόγῳ διδόασιν, οὐχ ἕνα κηλίδας τινὰς ἢ αἴσχη
 ἐντεῦθεν τῆ θειότερα φύσει προσάπτωνται, ἀλλ' ὅπως ἐκείνης τὰς
 ἀναγκαίας χρήσεις τῆ φύσει συνευπορούσης, αὕτη περὶ τὰ θειότερα
 15 μόνα τρέποιτο. τοῦτο γοῦν τὸ εἶδωλον ἐνταῦθα μὲν ἀχώριστον τῆς
 λογικῆς ψυχῆς δογματίζουσι. τὸν δὲ ἄνθρωπον λύοντες τὴν μὲν
 κρείττω καὶ λογικὴν ψυχὴν μετὰ τοῦ αὐγοειδοῦς ὀχήματος εἰς τὴν
 οἰκτεῖαν λῆξιν ἀνάγουσι, τὴν δὲ ἄλογον χωρίσαντες ἐν "Αἰδου ἢ ἐν
 ἄστροις τιθέασιν. | f. 148r P.

5 εἴποι P] εἴτη L. 6 τούτῳ P] τούτου L. 7 γενέσεως prior P] γεννήσεως L. 9 πεπλασ-
 μένας P] πεπλεγμένας L. 14 συνευπορούσης L] συνευπορῶσι P. 17 καὶ λογικὴν L] om.
 P.

Seite 21: Abschnitt 58

(58) ἐζήτησεν ὡς τῷ ὄντι φιλόσοφος πρᾶγμα θαυμάσιον εἰ ὀρίζεται
 πάντα, εἰ ἀποδείκνυται, εἰ διαιρεῖται, εἰ ἀναλύεται.
 τριττῆς οὖν οὔσης τῆς τῶν ὄντων οὐσίας. τῆς μὲν νοερᾶς καὶ
 ἀμερίστου παντάπασιν, τῆς δὲ αἰσθητῆς τε καὶ μεριστῆς, / 80r L τῆς

- 5 δὲ μέσης καὶ κατὰ διάνοιαν ἰσταμένης, ἡ μὲν πρώτη καὶ τελειωτάτη καὶ ὄντως ἀρχοειδεστάτη φύσις, ἣς οὐκ ἄλλο μὲν τὸ εἶναι, ἄλλο δὲ τὸ ἐνεργεῖν, ἀλλὰ καθαρά τις ἐστὶν οὐσία ἢ ἐνέργεια, κρείττων ἐστὶ ζυμπασιῶν τῶν μεθόδων. εἰς τί γὰρ ἀπλούμενον ἀναλύσεις τὴν ἀρχικὴν φύσιν; τί δ' ἂν εἰς αὐτὴν ἀποδείξῃς, αὐθύπαρκτον οὐσαν ἐνέργειαν;
- 10 ὀρίση δὲ πως ἀσύνθετον οὐσαν; διαιρήσεις δὲ τινι λόγῳ τὴν ἄτμητον; ἀλλὰ καὶ ἡ τρίτη καὶ τελευταῖα οὐσία ἢ αἰσθητικὴ τε καὶ μεριστὴ ὡς καὶ χωριστῶν συμβεβηκότων μεστή, ἐλάττων ἐστὶ καὶ τῆς ὀριστικῆς μεθόδου καὶ τῆς διαιρητικῆς καὶ τῆς ἀναλυτικῆς εἰς τὸν ἔσχατον ἀποβάσα μερισμόν, ἀπόδειξιν δὲ πως ἂν παραδέξαιτο τὰ καθ' αὐτὰ
- 15 συμβεβηκότα μὴ ἔχουσα καὶ ἡ αὐτήν; λείπεται οὖν τὴν διανοητικὴν μόνην καὶ μέσην οὐσίαν ταῖς μεθόδοις καθ' ὧν ὑποκείσθαι ὅθεν ἡ μὲν ἀναλυτικὴ εἰς πρώτας αὐτὴν ἀναλύει οὐσίας καὶ τὰς τοῦ ὄντος ἀρχάς, ἡ δὲ γε ἀποδεικτικὴ τὰ καθ' αὐτὰ συμβεβηκότα αὐτῇ θεωρεῖ, ἡ δὲ γε ὀριστικὴ καὶ διαιρητικὴ τὴν οὐσίαν
- 20 αὐτῆς θηρῶνται. ἀλλ' αἰρήσομεν τὴν κρείττονα φύσιν καὶ τὴν χεῖρονα, ἐκείνην μὲν οὐ μόνην βουλῇ ἢ ὡς ὁ Πλάτων φησὶ νῶ [θεατῆ τοῦ ὄντος] <θεατὴν ὄντως>, τὴν δὲ γε λοιπὴν εἰκοτολογίαις αἷς χρήσαιτο καὶ μαθηματικὸς ἀνήρ, εἰ δὲ βούλει καὶ ἱατρός.

7 οὐσία L] ἢ οὐσία P. 10 ὀρίση L] ὀρίσει <ς> P. 18-19 ἀποδεικτικὴ τὰ καθ' αὐτὰ συμβεβηκότα αὐτῇ θεωρεῖ, ἡ δὲ γε P] om. L.

Seite 22: Abschnitt 65. Auf f. 82r linea 29 sqq. (65)

- Ἄριστοτέλους ἀρετή.
ἡ ἀρετὴ τετραχῶς. εἰς φρόνησιν ἐν ἣ τὸ λογιστικόν, εἰς ἀνδρείαν, ἐν ἣ τὸ θυμικόν, εἰς σωφροσύνην, ἐν ἣ τὸ ἐπιθυμητικόν, εἰς δικαιοσύνην, ἣτις [ἐστὶν] ἐν πᾶσι τοῖς μέρεσι τούτοις γίνεται.
- 5 κακία. ἡ κακία τετραχῶς. εἰς ἀφροσύνην ἐν ἣ τὸ λογιστικόν, εἰς δειλίαν ἐν ἣ τὸ θυμικόν, εἰς ἀκολασίαν ἐν ἣ τὸ ἐπιθυμητικόν. εἰς ἀδικίαν ἣτις ἐν πᾶσι τοῖς μέρεσι τούτοις γίνεται.
ἀγαθά. τὰ ἀγαθὰ τριχῶς. τὰ μὲν ἐν ψυχῇ ὡς αἱ ἀρεταί, τὰ δὲ ἐν σώματι ὡς ἰσχυρὸς κάλλος, τὰ δὲ ἐν τοῖς ἐκτὸς ὡς πλοῦτος <εὐπορία.
- 10 κακά. ὁμοίως καὶ τὰ κακά τριχῶς. τὰ μὲν ἐν ψυχῇ ὡς ἡ μοχθηρία, τὰ δὲ ἐν σώματι ὡς ἀδυναμία αἰσχος, τὰ δὲ ἐν τοῖς ἐκτὸς ὡς > πενία ναυάγια καὶ τοιαῦτα.
εὐγένεια. ἡ εὐγένεια τριχῶς. τὸ μὲν ἀπὸ ἐνδόξων καὶ ὀνομαστῶν γονέων γεγενῆσθαι, τὸ δὲ ἀπὸ σπουδαίων / 82ν καὶ δικαίων, τὸ δὲ ἀπ'
- 15 αὐτῆς τῆς τοῦ ἔχοντος ἀρετῆς, οἷον ἐὰν ἦ γενναῖος καὶ δίκαιος καὶ τὰ τοιαῦτα.

ἡ δυσγένεια. Ὅμοίως καὶ ἡ δυσγένεια τριχῶς. τὸ ἀνάπαλιν ἡ ἡδονὴ
τετραχῶς περὶ τὸ λογιστικόν, ὡς ἡ ἀπὸ τοῦ μανθάνειν καὶ ἀνευρίσκειν.
20 περὶ τὸ θυμικόν, ὡς ἡ τοῦ κρατεῖν καὶ νικᾶν, περὶ τὸ ἐπιθυμητικόν, ὡς
αἱ ἀπὸ τῆς τρυφῆς καὶ συνουσίας. περὶ τὸ αἰσθητικόν, ὡς ἡ περὶ τὰς
αἰσθήσεις διὰ τοῦ ὄραν καὶ τῶν ἄλλων

Freiburg i. Br.